“TOGETHER”: ELIANT, Гьотеанумът и духовната легитимация на Европейския съюз

Март Атанасов

В третата част на нашите очертаващи се филипики ще върнем фокуса отново от Чарлз като личностна пресечна точка към институционалната рамка на ELIANT и отношението му към политиките на Европейския съюз. Ще разгледаме отново официалната декларация на организацията, която е от голямо значение, тъй като неизменно стои на челно място на заглавната страница на нейния сайт (фиг. 1). И както вече отбелязахме, в нея се отдава дължимото на девиза на Европейския съюз, съпроводено от „обещанието“, че той може да се реализира „ако се създадат условия за успех на междукултурното разбирателство между нациите и хората“. От това става ясно, че ELIANT не просто признава европейския девиз като част от политическия и институционалния език на Европейския съюз, а го приема и за свой собствен — като принцип, с който свързва собствената си дейност.

Първо тук ще повторим съществения въпрос от предишните две наши филипики (https://bougre.bg/assets/files/oddbamtsripk.pdf и https://bougre.bg/assets/files/CIIIaEAotPtIC-BG.pdf): какво означава за една антропософска организация да поставя собствената си мисия в непосредствена връзка с основополагащите език, символи и ценности на Европейския съюз? Разбира се, самото сътрудничество с европейските институции не е нещо необичайно и само по себе си не доказва никакво подчинение или загуба на самостоятелност. Но когато една организация не просто търси институционален диалог, а възприема основна европейска формула като част от собствената си публична идентичност, въпросът вече придобива друго измерение. Именно затова трябва да се запитаме дали тук не се очертава постепенно преместване на центъра на тежестта — от духовния импулс, произтичащ от антропософията на Рудолф Щайнер, към един чужд, вече съществуващ европейски институционален проект, чиито основни понятия започват да се използват като рамка за представяне на антропософската дейност.

Един вид отговор на повдигнатите въпроси се крие във финалните, може би най-важни думи в декларацията — а имено, че ***„Точно това се стремят да подкрепят антропософските инициативи“***, предвид условията, необходими за изпълнението на мотото на ЕС. Тази последна формулировка е особено важна и прави силно впечатление, защото е подвеждаща и може да бъде изтълкувана също и като поемане на ангажимент от страна не само на приложните, но и на всички антропософски инициативи да се съобразяват с въпросния девиз, а оттук — и с политиките на Европейския съюз, които стоят зад него, вкл. и тези, отнасящи се до Русия днес. Така тази заключителна фраза придобива значение, което надхвърля обикновеното описание на дейността на ELIANT и поставя под общия знаменател на този европейски принцип едва ли не всички антропософски инициативи, без да прави разграничение между тях и без да уточнява на какво основание една конкретна организация може да говори от името на всички тях. Реално това променя смисъла на цялата декларация, която по този начин започва да изглежда не просто като заявление за готовност за сътрудничество с европейските институции, а и като поемане на своеобразен ангажимент от страна на Гьотеанума към Европейския съюз. Именно това дава допълнително значение и на нейното челно място на официалния сайт на ELIANT, защото по този начин тя вече не изглежда просто като информация за целите на една антропософска

организация, а като публично заявена позиция относно мястото на антропософските инициативи въобще спрямо европейския институционален проект.

Ако приемем всичко това за вярно, възниква цяла нова поредица от въпроси, първият от които е: кой упълномощава ELIANT да говори от името на всички антропософски инициативи? Второ, какво означава това, че осъществяването на въпросния девиз, а оттук и подкрепата за политиките на Европейския съюз, вече не се представят само като цел, която ELIANT може да преследва по свои прагматични причини, а се въвеждат като цел, с която се ангажират всички антропософски инициативи? Ако това е действителният смисъл на формулировката, не се ли създава по този начин впечатлението, че подкрепата за определен политически и обществен проект постепенно се превръща в част от самата антропософска принадлежност?

И тук се появява още един въпрос, който придобива особено значение на фона на всичко, разгледано досега. Има ли връзка между институционалната реторика на ELIANT от 2016 г., от една страна, и контактите на Чарлз III с приложната антропософия в Дорнах през същата 2016 година, както и през следващата 2017, от друга, а също и с инициативата за „Приобщаващ капитализъм“ от същия този период? Ако това е така, тогава пред нас вече не стоят само отделни декларации, контакти и биографични епизоди, а една нелишена от смисъл хронологична последователност, в която през едни и същи години могат да бъдат проследени три паралелни линии:

1. Институционалното позициониране на ELIANT спрямо Европейския съюз;

2. Изявата на Чарлз III в приложната антропософска среда, както и в общата антропософска в Дорнах;

3. Развитието на проекта за „Приобщаващ капитализъм“ във финансово-корпоративните среди на кръга Ротшилд и кръгът, свързан с Ватикана.

Всички тези линии протичат по едно и също време. Наистина самото съвпадение във времето не доказва автоматично наличието на пряка връзка между тях, но именно тяхното хронологично наслагване поставя въпроса дали зад привидно отделните процеси не се очертава по-обща посока на

развитие, която заслужава да бъде разгледана в тяхната взаимна връзка. Дали това са само паралелно протичащи процеси, или между тях има по-дълбока връзка, е въпрос, на който си заслужава да дадем по-подробен отговор. И той може да бъде потърсен отново в самата декларация на ELIANT, в чийто край е цитирана следната мисъл на Гьоте, с която тя е своеобразно ознаменувана:

„Сам човек нищо не постига – може онзи, който се обединява с други в подходящия момент.“

В смислово отношение този цитат изглежда като прекрасен завършек на декларацията, тъй като е в пълен унисон с нейния дух, апелиращ за единение с ЕС. Но поставен в самия ѝ край, той не е просто декоративна финална фраза, а своеобразно „мото в мотото“, обобщаващо всичко казано преди това. Той също трябва да бъде прочетен като призив към единство и сътрудничество с ЕС, за каквото единствено става въпрос в декларацията на ELIANT, както и като оправдание на избрания институционален път. За целта манипулативно е използван авторитетът на Гьоте, с което индиректно и явно нарочно е въвлечен и създаденият в негова чест Гьотеанум. Така е затвърдена необходимостта от обединяване с ЕС, с което на самостоятелното развитие на институционалната антропософия е сложен край за сметка на противоположния принцип — обединяването с други, чужди организации като необходимо условие за успех. Но заявеното сътрудничество вече не изглежда само като прагматичен избор на една организация, а като естествено следствие от самата ценностна позиция спрямо ЕС, представена като обща за едва ли не всички антропософски инициативи.

От „Заедно“ като общочовешка идея към „Together“ като конкретен европейски политически лозунг

През последните почти двадесет години думата *„Together“* (англ. — „заедно“) постепенно се превърна в характерен стратегически слоган и комуникационен инструмент в публичното представяне на Европейския съюз. Употребата ѝ се вписва в основната философия и политическа методология, стоящи зад официалното европейско мото *„Обединени в разнообразието“* (*“United in Diversity”*), което символизира стремежа към

единство между държавите членки, без заличаване на тяхното многообразие.

В този контекст „Together“ представлява своеобразно опростяване и превеждане на тази по-сложна политическа идея на езика на публичната комуникация — кратка, лесно разпознаваема и емоционално въздействаща формула, чрез която идеята за обединението може да бъде използвана в различни европейски кампании и инициативи. Широката ѝ употреба се утвърждава след 2007 г., когато по повод 50-годишнината от подписването на Договора от Рим Европейският съюз представя юбилейното лого с централния слоган *„TOGETHER since 1957“* (фиг. 2).

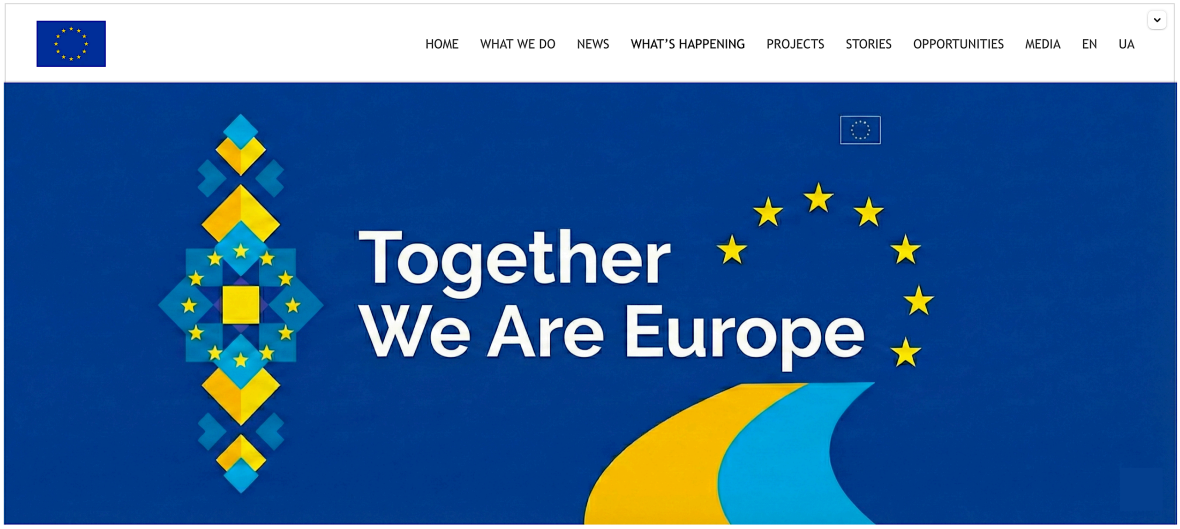

Фиг. 2

Това е първият път, в който фразата „Together“ е официално утвърдена на най-високо равнище от институциите (Европейски парламент, Съвет и Комисия) като визитна картичка на процеса към всеобщо европейско интеграционно движение. Тя е изписана с различни цветове, шрифтове и езикови знаци, някои от които придружени с акценти, символизиращо различните европейски култури и езици, и стремежа към тяхното единение, сътрудничество и солидарност. Особена популярна тя става по време на кризата с COVID-19 под формата на *„Stronger Together“*, и още повече — след началото на войната в Украйна във вида *„Together with Ukraine“* и *“Together We Are Europe”* (Фиг. 3) като демонстрация на геополитическо и вътрешно сплотяване.

Употребата на *“Together”* застъпва принципи като този за споделения суверенитет, според който отделните държави членки на ЕС са твърде малки, за да се справят самостоятелно с глобални предизвикателства като климатичните промени — *“Fighting climate change together”* — или икономическата конкуренция — *“Sustainable Together”* и *“All together for affordability”*. Друг такъв е принципът на приобщаването (*Inclusivity &*

Participation), откъдето идват *"Together for accessibility"*, *"Together for Rights"* (фиг. 4) и *"Together for participation"*, адресиращи обвиненията към Брюксел в дефицит на демокрация. Фразата внушава, че решенията не се вземат „отгоре надолу", а чрез съвместни действия на граждани, институции и гражданско общество. Трети принцип е равнопоставеността на държавите в бюджета и политиките, свързан с *"Europe's Budget: The Power of Together"*, което трябва да тушира противопоставянето между „държави-донори" и „държави-получателки", и т.н.

Фиг. 3 **https://eu4ukraine.eu/en/**

Фиг. 4 **https://www.edf-feph.org/launch-of-eu-commissions-campaign-together-for-rights-register-to-attend/**

Днес *„Together"* се употребява стратегически като своеобразна мантра от европейските институции в най-различни контексти — например при

социални и хуманитарни каузи, за подчертаване на приобщаването и защитата на правата: *“Together for accessibility”*, *“Together for independent living”* и др.; при кризи и извънредни ситуации, за мобилизиране на обща подкрепа и солидарност: *“Fighting climate change together”* и др.; при младежки и образователни програми, насърчаващи участието на младите хора в дигиталното и общественото пространство: *“Together for a better Internet”*, *“Shaping Europe Together: Discover EU Careers”* (фиг. 5), *“Together we act”* (фиг. 6), *“Together for participation”* и др.; при външнополитическо позициониране, дипломация и геополитика, чрез послания, насочени към международната общност: *“Shaping Peace Together”*, *“Together Against Human Trafficking”* (фиг. 7) и др.; както и в публичната комуникация на най-високо равнище и в речите на водещи европейски политици: *“Working together”*, *“Europe better together”*, *“Extremely Together”* и много други.

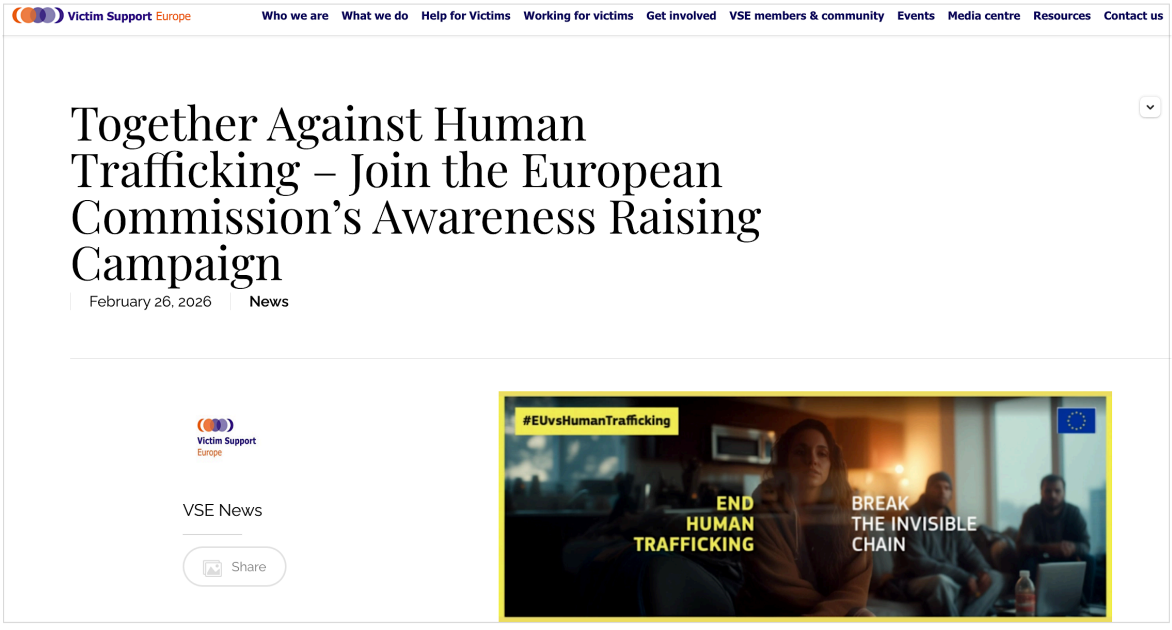
Фиг. 5 **https://globalcareers.ai/campaign/shaping-europe-together-discover-eu-careers**

Тези и множество други подобни лозунги се използват широко като средство за политическа комуникация в рамките на Европейския съюз. Проверката чрез търсачката на думата *„Together“* на сайта на Европейската комисия дава над 1000 резултата (фиг. 8), което само по себе си говори за нейното централно място в официалната комуникация на институцията. С времето тя еволюира от юбилеен слоган до широко използвана политическа комуникационна формула, която може да бъде поставена пред почти всяка европейска политическа цел. Именно тази универсалност превръща *„Together“* в особено ефективен инструмент за комуникация и институционално въздействие — независимо дали става

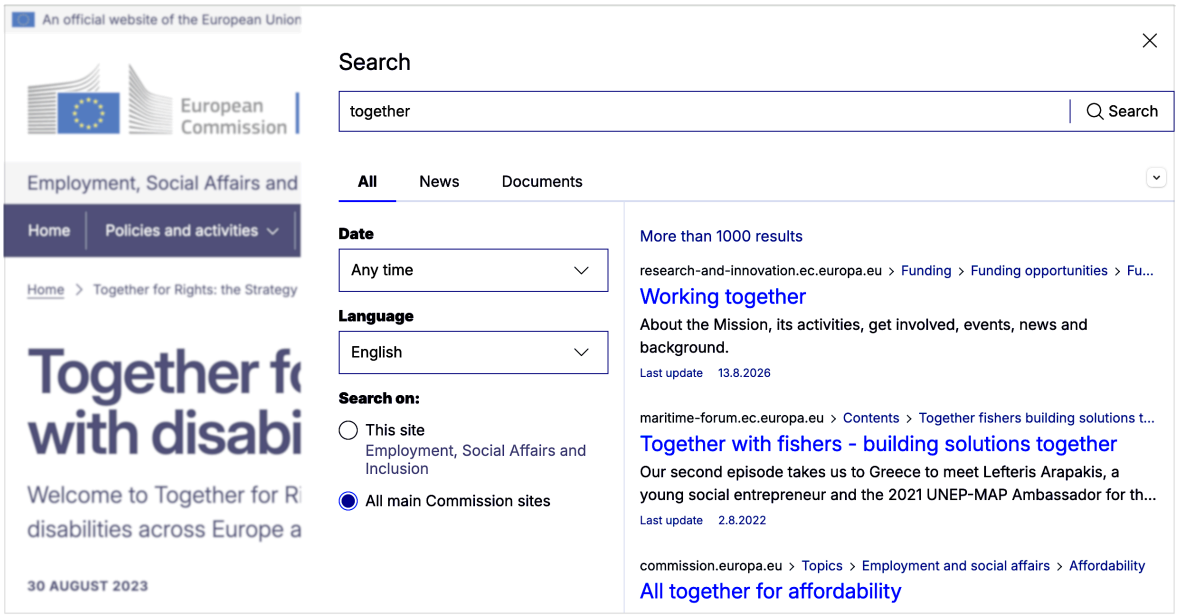
дума за икономика, социална политика, права, климат, образование, кризи или външнополитически инициативи, различните цели могат да бъдат представени като проявления на една и съща основна идея: да действаме „заедно“.

Фиг. 6

Фиг. 7 https://victim-support.eu/news/together-against-human-trafficking-join-the-european-commissions-awareness-raising-campaign/

Фиг. 8

“Together” и “Unity” у нас и по света

Забележително е, че „Together“ личи и в действията на Европейската централна банка, която е централната институция на евросистемата — икономическия и паричен съюз на държавите членки на Европейския съюз, приели единната европейска валута. Самото присъединяване към еврозоната представлява още една, особено важна форма на европейска интеграция, при която националната парична система се включва в обща наднационална структура. Интересен е случаят с България, за процеса на чието присъединяване към еврозоната е избрано мотото *„Единството е сила“ (“Unity is strength”)* (фиг. 9). То е официално гласувано през януари 2024 г., като изборът му се основава както на една местна легенда, така и на идеята, че България става “Together” с Европейския съюз и по още един начин — чрез общата валута. В този смисъл *„Единството е сила“* може да бъде разглеждано като своеобразен български вариант на по-горната поредица *“Together”* като разликата е по-скоро езикова, отколкото смислова. Докато *“Together”* е кратка и универсална формула, която може да бъде поставена пред практически всяка европейска политическа цел, *„Единството е сила“* конкретизира същия принцип в рамките на един определен процес — присъединяването към еврозоната.

Фиг. 9

Самата Кристин Лагард, като председател на ЕЦБ, се превръща в една от най-видимите фигури в заключителния етап на този процес. Когато на 1 януари 2026 г. еврото официално влиза в обращение в България, тя приветства страната в „семейството на еврото“, определяйки еврото като *„мощен символ на това, което Европа може да постигне, когато* ***работим заедно****“*. Така еврото се свързва непосредствено и неразривно с общи ценности и колективна сила на европейците.

Така в самия момент на завършването на българската интеграция в еврозоната се появява същият комуникационен мотив, който разглеждаме в европейската употреба на *“Together”*. В този смисъл не е без значение, че председателят на ЕЦБ Кристин Лагард е и една от фигурите, които още от началото на инициативата за *„Приобщаващ капитализъм“* участват в нейното публично и институционално развитие. Не можем да пропуснем и забележителния начин, по който България визуално е „посрещната“ в еврозоната — чрез една иначе оригинална композиция, показана на фиг. 10, в която две бронзови фигури са представени с разперени ръце. Композицията се намира пред сградата „Шарлеман“ (*Charlemagne Building*) в Европейския квартал на Брюксел — една от сградите на Европейската комисия. Самата сграда и скулптурите пред нея предхождат конкретното

събитие с България и са поставени там още през 1998 г.

Фиг. 10

По случая под самата скулптурна композиция е поставен огромният транспарант с надпис *„1 January 2026 — WELCOME TO THE EURO, BULGARIA!“* — „1 януари 2026 г. — Добре дошла в еврото, България! “ (фиг. 11), по който начин скулптурата и текстът върху транспаранта попадат в една и съща визуална рамка. В нея конкретното историческо събитие е представено като своеобразно „посрещане“.

Фиг. 11

Макар скулптурата да не е създадена специално за България и да има собствен художествен контекст, самото ѝ съчетаване с надписа позволява една особено ясна символна интерпретация като „майка“ и „дете“: Европа или еврозоната като по-голямата, приемаща общност и България като нейния нов, млад член.

Влиянието на „Together“ далеч надхвърля и рамките на Европейския съюз. През 2021 г. Международният олимпийски комитет (МОК) официално добави *„Together“* към историческото си мото, което вече гласи *“Faster, Higher, Stronger – Together”* („По-бързо, по-високо, по-силно – Заедно“). В официалната олимпийска комуникация думата често се представя и в различни цветове — син, жълт, черен, зелен и червен — препращайки към многообразието и единството на участниците от целия свят. Същата формула е широко възприета и от ЛГБТ+ прайд движенията — *“Proud Together”*, *“Better Together”* или просто *“Together”*, често изписвана с цветовете на дъгата, която също се използва за визуализиране на идеята за единство (фиг. 12). В различни други кампании по света фразата *“We are all in this together”* също се превръща в широко разпознаваемо послание, появяващо се в училища, болници, градски пространства и други обществени среди, често изписано с пъстри, детски или ръчно изписани букви. Така „Together“ постепенно напуска границите на конкретната политическа или институционална комуникация и се превръща в универсална формула, която може да бъде използвана за обозначаване на почти всяка форма на колективно съзнание — от европейската интеграция и икономическата политика до социалните каузи, международната солидарност, спорта и културата.

Фиг. 12

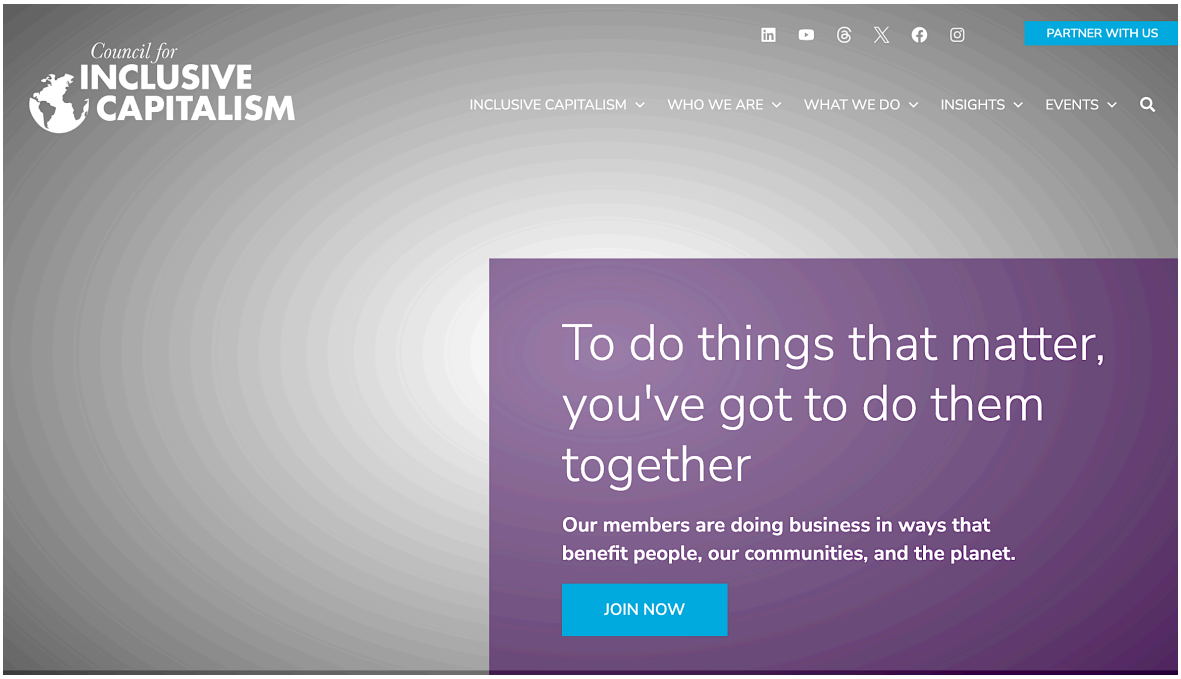
„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“

Връщайки се към Европейския съюз, в неговия конкретен институционален контекст „Together“ внушава, че отделните държави членки едва ли не на всяка цена трябва да действат съвместно и да координират своите действия в изпълнение на общите цели на Съюза. Тази логика трябва да бъде отнесена и към позиционирането на ELIANT, доколкото в неговата декларация европейското мото и свързаните с него принципи са представени като нещо, което приложните и други антропософски

инициативи се стремят да подкрепят. По този начин „Together“ става и негова комуникационна формула или принцип на институционално поведение: различните негови инициативи да се обединят около общи цели, които се реализират чрез координация и взаимно участие в рамките на ЕС.

Тук се появява и връзката с проекта за „Приобщаващ капитализъм“, който от своя страна също е изграден върху подобен “Together” модел на обединяване на множество различни участници — международни компании, финансови институции, фондации, неправителствени организации и други обществени структури — около обща рамка за промяна на икономическата система. Това е ясно заявено на официалния сайт на самият Съвет (фиг. 13), който определя целта си като мобилизиране на частния сектор за изграждането на „по-приобщаваща, устойчива и надеждна икономическа система“, а неговите членове са представени като лидери от различни сектори и региони, които действат в рамките на една обща инициатива.

В този смисъл между европейската формула „Together“ и модела на „Приобщаващия капитализъм“ може да бъде открито структурно сходство: различните участници не действат изолирано, а се обединяват около предварително формулирана обща цел и я реализират чрез координирани действия. Именно на този фон придобива по-голямо значение и формулировката в декларацията на ELIANT по отношение на всеобщото европейско мото — че **„точно това се стремят да подкрепят антропософските инициативи“**. И ако тя се разглежда заедно с останалата институционална реторика на ELIANT, се очертава обща тенденция към включване в широки наднационални процеси на координация, обединяване и институционално участие. Тази тенденция е друг общ знаменател, който позволява ELIANT, европейската интеграция и развиващият се паралелно проект за „Приобщаващ капитализъм“ да бъдат поставени в един и същ контекст. Ако това се разглежда като последователна тенденция, то за ELIANT, освен *„Together“ с ЕС*, се очертава и поредицата: *„Together“ с Чарлз III, „Together“ с Ротшилд, „Together“ с Ватикана*. Тук „Together“ вече не е просто езикова формула на единение, а модел на институционално свързване на различни политически, икономически и обществени среди около общи цели.

Фиг. 13

Имайки предвид основната социална цел, приписвана на дълбоката окултно-масонска „държава в държавата“, формулирана накратко от Рудолф Щайнер като „социализъм — най-радикален комунизъм“, тук възниква и още една любопитна възможност за паралел — с известния лозунг на комунистическото движение:

„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“

Това са заключителните думи на *„Манифест на Комунистическата партия“* (1848), написан от Карл Маркс и Фридрих Енгелс, чиято същност е именно идеята за обединение (фиг. 14). Те призовават работниците от всички страни да преодолеят националните различия и да се обединят около общите си класови интереси. Идеята на “Together” е сходна, но докато в първия случай става въпрос за работници от различни страни, тук това трябва да направят самите държави от ЕС. И в двата случая се апелира към обединение около обща *наднационална* цел, надхвърляща граничните, етническите и културните различия. С времето комунистическият лозунг придобива широко институционално приложение в страните от социалистическия лагер, а един от неговите варианти е изписан и върху надгробната плоча на Маркс в Лондон. Нещо подобно днес се случва и с “Together”. Разликата е, че докато старият лозунг открито назоваваше целта — обединението на пролетариите около комунистическата идея,

новата формула премахва конкретното идеологическо съдържание и оставя само самия принцип на обединението.

Фиг. 14

Предвид идеята за бъдещо ново, този път общоевропейско, социалистическо развитие, с която е натоварена дълбоката окултна „държава в държавата“ на Лондон и Ватикана, не е изключено да се търси именно тук и възможно обяснение за появата на подобна нова формула — старият открито идеологически лозунг да бъде заменен с негов еквивалент. Така *“Together”* би могъл да изпълнява функцията на нова водеща комуникационна формула: не „пролетарии от всички страни“, а всички европейски държави, институции, общества и различни обществени групи да се обединят около предварително определена обща цел — новият вид

общоевропейски социализъм отново под егидата на Лондон и Ватикана!

Духовна легитимация

Натрупването на всички разгледани дотук връзки оформя една панорама, която позволява да се вникне в действителния смисъл на заглавната декларация на ELIANT — декларация с характер на обещание или поемане на своеобразен обет пред ЕС от страна на организацията (и Гьотеанума). В този контекст тя вече не изглежда просто като заявление за готовност за сътрудничество, а като нещо, което чрез витиевати и двусмислени образи и формулировки заявява нещо много по-широко: възможността за включване на антропософските инициативи в чужд глобален проект за обществено обединение около една потенциално нова социалистическа идея. Така и иначе простичко и наглед невинно звучащата фраза „Together“, чийто смисъл като идея се прокрадва в декларацията на ELIANT, включително чрез двусмислено използваната финална мисъл на Гьоте, се превръща в своеобразен друг ключ към нейното разбиране — а чрез него и към посоката, в която постепенно се движи институционалната антропософия.

Всичко това показва и нещо друго, което е може би най-важно: огромното значение, което присъствието на една от основните антропософски инициативи в структурите на ЕС има за самия Съюз. На този въпрос ще обърнем специално внимание в следващата филипика, а тук е достатъчно да отбележим, че подобно присъствие — равносилно на съгласие с цялостната политика на ЕС — носи тежестта не просто на приобщаване, но и на пълноценна **духовна легитимация**. Защото, ако приемем, че ELIANT действително представлява водещия аспект от дейността на Гьотеанума, а самият Гьотеанум се разглежда като институционален представител на Духовния свят (Христос, Архангел Михаил и т.н.), тогава присъствието му в системата на ЕС придобива значение, което далеч надхвърля обикновеното сътрудничество. То означава не просто уеднаквяване на техните политики, а тяхното сливане на Земята! А това, от своя страна, би означавало духовна оторизация на действията на ЕС — включително и на тези, насочени срещу Русия и Източна Европа като цяло днес, които биха

се извършвали в съгласие с духовния свят и дори биха се явявали пряк израз на неговата воля.

В такъв случай участието в общия европейски проект придобива допълнително измерение — не просто на институционално сътрудничество, а на духовна обвързаност и взаимна обоснованост, които легитимират неговото съществуване в духовен план. И именно тук се открива същинският проблем: превръщането на една антропософска организация, тясно свързана с Гьотеанума, в легитиматор на политиките на ЕС на Земята, които по този начин се вписват в един по-висш духовен замисъл. Тъкмо в това се състои значението на заглавната декларация на ELIANT, чийто замисъл явно не се изчерпва с декларираното желание за външно сътрудничество и приобщаване, а разкрива стремеж към вътрешно съчетаване на институционално влияние с духовен авторитет. Това е равносилно на въвличането на духовния свят във всички действия на ЕС, превръщащо декларацията от обикновено организационно послание в документ с особена важност.